# వేమూరి వారి కోడలు

క్రోడికూసినప్పుడు లేచిన కామాక్షమ్మ 'గంగాదేవి మేలుకొలుపు పాటలు' పాడుతూ చల్లచేయటము ప్రారంభించింది. నాలుగు బిఱ్ఱెల పాడిగనుక అరగంటకు పైగా పట్టింది వెన్నతీయటానికి. వెన్నముంత, పెరుగుకుండ ఉట్టిమీద సర్ది ఆమె పెరట్లోకి వచ్చే సరికి అరుణరాగాలతో బాలభాస్కరుడు తూరుపుదిశనుండి తొంగి చూస్తున్నాడు.

మిగతా పాచిపను లన్నీ కోడలికి ఒప్పచెప్పి, పెరట్లో పడమటిదిశగాఉన్న జేమచెట్లు దగ్గరకు వెళ్ళింది కామాక్షమ్మ. ఆకు కూరల మడి చెట్లపాదులు వేసి శ్రద్ధగా నీళ్ళుపోసి పెంచుతూ ప్రతిఉదయమూ వాటి అభివృద్ధిని చూసి ఆనందపడుతూ ఉంటుంది. చెట్ల నన్నిటినీ పరిశీలించి ఏదో ఒకటి కోసి ఆరోజు వంటలోకి ఉపయోగిస్తూ ఉండటమువల్ల చెట్లముఖము చూస్తేనే గాని ఆ పూట చెయ్యవలసిన వంటకాలు నిర్ణయమయేవి కావు. ఈ పాదులకు కొంచె మవతల పెద్ద జేమ చెట్టొకటి ఉన్నది.

పిందెలు పడి కాస్త ఎదుగుతున్న దగ్గరనుండే వాటిని కాపాడటము పెద్దపనిగా ఉన్న దామెకు. పిందెలు దోరకాయలుగా మారిన తరువాత రెండుదినాల క్రిందట నాలుగు గజాలబట్ట చింపి దృష్టి తగులకుండానూ - చిలుకలు కొరకకుండానూ ఆ కాయలకు కట్టి వేసింది. రోజూ తెల్లవారి లేవగానే కట్టిన బట్టలన్నీ సరిచూసు కుంటూ ఉంటుంది.

ఆరోజు బచ్చలికూర ఏరి పప్పులో వేయాలని చేట చేత పట్టుకొని మడిదగ్గరకూ వెళ్ళుతూ జేమ చెట్టువైపు దృష్టిని పోని చ్చింది. చూసీ చూడటముతోటే ఆమె గుండె అదరి పోయింది?

గత రాత్రివరకూ వంటయింటి వసారాలోకి కూడా స్పుటంగా కనబడ్డ జేమకాయలకు కట్టిన బట్టలు, ఇప్పు డామె కంటికి రెండు తక్కువనిపిస్తున్నాయి! తెల్లవారేలోపల జరిగిన ఈ పని ఎవరిదై ఉంటుంది? ఈ ఆలోచనలో ఆమె కనుబొమలు కలుసుకొన ప్రయత్నించాయి. ఆమెదృష్టి నిశితమై రెట్టింపు వేగ ముతో గోడదాటి నైరుతిదిశగా ఉన్న సుంకరవారి పెంకుటింటి మీద పడ్డది.

నిమిషము తడవులో కామాక్షమ్మ బయటికి వినబడని మంత్ర మొకటి పళ్ళకొరుకుతూ జపించి-చేతి వేళ్ళను లోపలికి మడచి, ఒక చేతి కొకటి తాకిస్తూ పటపటలాడించింది.

ఆమె ప్రాణము ఉసూరుమన్నది. అనకాపల్లినుండి ప్రత్యే కముగా తెప్పించి వేసిన జేమచెట్టు అది. దాని కాయలు చిన్న కొబ్బరికాయలంత పరిమాణములో ఉంటాయి. తగిన ఎరుపు

వేస్తూ, జాగ్రత్తగా నీళ్ళుపోస్తూ కామాక్షమ్మ పెంచుతున్నదా వృక్షాన్ని - దాని మొదటికాపు ఇంటి యజమాని ఆఖరు రోజులలో వచ్చింది. 'పెరట్లో కాసిన కాయగదా! ఆయనకు 'పెట్టకుండా ఎట్లా తినట మని ఆపేక్షకొద్దీ జబ్బుగా ఉన్న పెనిమిటికి ఎవరూ చూడకుండా పెట్టింది. ఆయన చనిపోయిన తరువాత కొన్ని వస్తువులతోపాటు పెరటిలోని ఈ జేమచెట్టుకూడా ఆమెకు బహిఃప్రాణమయింది.

'ఇంతకూ ఎన్ని గుండెలు ఉండాలి...రాత్రి వేళ ఎవరూ చూడకుండా పెరట్లో ఉన్న జేమచెట్టుమీద చెయ్యి వేసి, గుడ్డ చుట్టిఉన్న రెండుకాయలు కోసుకొనిపోవటానికి ?

ఆమె కొక అనుమానము తోచి...రెండు మూడు క్షణములలో దృఢపడి పోయింది. ఆమె కోపారుణ నేత్రాలలోనుండి రెండు అగ్నిబాణాలు నైఋతదిశగా బయలుదేరినవి.

సుంకర చంద్రమ్మగారి కోడలికి రెండేళ్ళ క్రిందట పుట్టిన కొడుకు కాక తిరిగి గర్భము నాలుగవనెల. బహుశః ఏమిటి... తప్పకుండా ఆమెకు రుచిచూపటానికే ఈ కాయలు అపహరింపబడినట్లుగా కామాక్షమ్మ మనోవీథిన ఋజువయిపోయింది. దానికి తగిన పరిహారము కొరకు ఆమె మనసు అహోరాత్రాలు విద్యుద్వేగముతో పనిచేయ నారంభించింది.

* * * *

కామాక్షమ్మ వేమూరివారి కోడలు. నిండుమనసుతో— తీయటి కోరికలతో—సర్వాంగసుందరమయిన దేహముతో పదిహేనవఏట ఆమె అత్తవారింటికి వచ్చింది. సుంకరవాంరిటి

కోడలు చంద్రమ్మా. వేమూరివారి కోడలు కామాక్షమ్మా పది రోజులు తేడాగా అత్తవారిళ్లలో పాదముపెట్టారు.

ఆ గ్రామములో సుంకర రమణయ్య కరణమూ, వేమూరి భావయ్య భూస్వామీను. ఇద్దరూ అన్నదమ్ములులా ఉంటూ ప్రతి విషయానికీ ఒకరి నొకరు సంప్రతించుకుంటూ ఉండేవారు.

ఈ యింటికీ ఆ యింటికీ కోడళ్లు జంటగా రావడమువల్ల ఆ గ్రామములోని అంగనలు తీరిక దొరికినప్పుడూ, నీలాటిరేవులోనూ - కోడళ్ల చక్కదనాన్నిగురించీ - వారు తెచ్చిన సారెలను గురించీ సమీక్షలు చేయటము మొదలు పెట్టారు.

"కామాక్షమ్మ ముఖము చూస్తేనే కడుపు నిండుతుంది. కళ్లల్లో లక్ష్మి తాండవమాడుతున్నది" అని దీక్షితులగారి భార్య అనీ అనకముందే, "ఏం బాగుంది ఆ పిల్లముఖము? తెలుపయినా కంటి కింపుగా ఉండద్దూ? చామనచాయలోకూడా కళగల ముఖము సుంకరవారి చంద్రమ్మది. నీ వెన్నన్నా అను, లక్ష్మీదేవి అడుగుపెట్టినట్టుగా పెద్ద ఎత్తులో సారె తెచ్చింది. గదిసామానులు కూడా బోలెడు తెచ్చింది" అని పదిమంది తోటిస్త్రీలూ కలిసి నిర్ణయముచేసేశారు.

మరునాటికల్లా సుంకరవారి కోడలు కలవారియింటి ఆడపడుచుకనుక నలుగురి నోటా మంచిదయి, సుందరిఅయి, గ్రామంలో పేరుపొందింది. వాయుప్రసారముతోపాటు ఈవార్తలు కామాక్షమ్మ అత్తగారి చెవులకు సోకినవి. అంతవరకూ కామాక్షమ్మ కాలిమట్టెల రవళితో రాగాలాపనచేసే అత్తమామల హృదయాలు మారి అసంతృప్తిఛాయలు వాళ్ల ప్రవర్తనలో ద్యోతకమవుతూఉండేవి.

క్షణికపాటయినా విరామమెరుగకుండా శరీరకష్టము చేసి చూసింది కామాక్షమ్మ. వినయ విధేయతలతో అత్తమామలకూ, భర్తకూ శుశ్రూషలు చేసింది. కాని ఎంతచేసినా వాళ్ళ దృష్టిలో సుంకరవారికోడలు అందకత్తే - పెద్దవిత్తులో సారె తెచ్చినదీ - కామాక్షమ్మ అందవికారము గల పేదయింటి బాలికాను.

ఇట్లా ఉండగానే సుంకరవారి కోడలు కాపురానికి వచ్చిన రెండేళ్ళకే పండువంటి పాపడు పాలబుగ్గలతో నట్టింట అంబాడుతూ జన ముద్దుబిడ్డడైనాడు.

"వస్తు సామగ్రితో అడుగుపెట్టిన కోడలు మనమలతో ఇల్లు కళకళలాడిస్తున్నది సుంకవారి చంద్రమ్మ, మన పెద్దమ్మ చూడు వట్టిచేతులతో ఇంట ప్రవేశించింది ఇంతవటుకూ బిడ్డా లేదు, పాపాలేదు," అని దినానికి పదిసార్లయినా ఆ విషయాన్ని నెమరుకు తెచ్చుకునేవారు - కామాక్షమ్మ అత్తమామలు. అడుగడుగునకు తిట్లూ శాపనార్థాలు కామాక్షమ్మకు తగులుతూ ఉండేవి అప్పటినుండీ.

దైవికముగా తనపట్ల జరిగే పక్షపాతమునకు కామాక్షమ్మ ప్రారంభములో లక్ష్యపెట్టలేదు గాని, నానాటికి హైన్యదశను పొందుతున్న ఆమె దైనికజీవితము రానురాను దుర్భరమయి పో నారంభించింది. అది మొదలు ఆ యింటి మట్టినేల కామాక్షమ్మ కాళ్లకు కాలిన ఇనుపరేకువలె చురచుర మండ నారంభించింది, శిరీషకుసుమకోమలమైన ఆమె హృదయము క్రమముగా రాటుదేలి జుగుప్సాసూయలకు అలవాలమైపోయింది. అమృతమయమై, అనురాగమునకు నిలయమైన ఆమె హృదయము విషసంకీర్ణమయిపోయింది.

కాలము నిర్మాగమాటి. కామాక్షమ్మపరిస్థితులతో సాను భూతి చూపించకుండానే...నిర్దాక్షిణ్యముతో నడచిపోతునే ఉన్నది.

"తోటివారి అదృష్టము చూడు, మన అదృష్టముచూడు... ఏది ఎట్లా ఉన్నా కడుపున ఒక కాయ కాస్తే అయినా బాగుం డును," అని తలపోసి తలపోసి కామాక్షమ్మ మామగారు దాటి పోయినాడు.

మరుసంవత్సరము పంటలో నష్టము వచ్చింది : "ఇనుప గజ్జెల తల్లి - ఇంట ప్రవేశించిన దగ్గరనుండీ అంతా తుడుపే," అంటూ అత్తగారు సాధించిపోసింది.

కామాక్షమ్మ మనసు సాధింపులకు కాఠిన్యపడి శిలామయ మయిపోయినది.

అత్తవారిళ్లలో అడుగుపెట్టటముతోనే ప్రతి విషయము లోనూ పోటీలు రావటమువల్ల కామాక్షమ్మకూ - చంద్రమ్మకూ సన్నివేశాలూ-సమావేశాలూ కలుగనేలేదు. సుంకరవారి కోడలిని ఉదయాస్తమానాలు పొగిడి పూజించినకొద్దీ...తన దురదృష్టాని కంతకూ ఆమె కారకురాలన్న అపోహ బీజరూపమున కామా క్షమ్మ ఎదలో నాటుకొనిపోయి - నీరుచల్లిన నారువలె పెరుగ నారంభించింది. దీనికి పర్యవసానముగా చంద్రమ్మతో పరి చయములేని కామాక్షమ్మ చంద్రమ్మ విషయము రాగానే ఆడ తాచువలె కస్సుమనటమూ - అపశ్రుతిగా మాట్లాడటమూ ప్రారంభించింది.

తరువాత కొద్దికాలానికే కామాక్షమ్మ గర్భము ధరించినా అత్తగారు చూచి ఆనందించే భాగ్యము కలుగలేదు. బిడ్డ తల్లి అయినా కామాక్షమ్మ హృదయము మార్పు చెందలేదు.

పోయినంత పొడుగునా పెద్దమ్మవారి సాహచర్యము కామాక్షమ్మకు తప్పినట్లు లేదు! ఒక్క క్షణమయినా విడిచి ఉండని ప్రేమకాటోలు! కామాక్షమ్మకూ చంద్రమ్మకూ కోడళ్లు వచ్చారు. ఈ తరములో కూడా గెలుపు చంద్రమ్మదే! ఆమె కోడలే ముందుగా బిడ్డలతల్లి అయింది.

* * * *

జేమకాయల దొంగతనము జరిగిననాటినుండీ కామక్షమ్మ హృదయావేదన ప్రజ్వలిస్తునే ఉన్నది. అక్కసుతోనే ఆమెకు కడుపు నిండిపోయింది.

చీకటిపాటున ఊరిబయటఉన్న మాల శాయన్నను సలహా అడిగి- చంద్రమ్మ కోడలిగర్భము విచ్ఛిత్తుకావటానికి తుడుపు మంత్రాలతో గుమ్మడికాయను భూస్థాపితము చేయించింది గాని ఏమి పొరపాటు జరిగిందో మరి... నవమాసములు నిండిన తరువాత చంద్రమ్మ కోడలు చక్కటి పిల్లవాడిని కన్నది!

అప్పటినుండీ తిరిగి నూతనోపాయాల కొరకు కబుర్లు మాలశాయన్నకు చేరుతునే ఉన్నాయి. ఏ విధానగానీ చంద్రమ్మకు నష్టము కలగాలి- కామాక్షమ్మ నిద్రపోవాలి.

నాలుగురూపాయలు చేతవేసుకొని చేరెడు గన్నేరుపప్పులు పంపాడు శాయన్న, తినే పదార్థాలలో నూరి కలిపితే ఆమె కోరికలు ఈడేరుతాయని.

ఈ యింటిమీద కాకి ఆ యింట వాలక ఎన్ని సంవత్స రాలయినదో! ఈ తినుబండారము వాళ్లకు చేరే మార్గమూ- పట్టుపడని విధమూ ఎంత యోచించినా కనబడక కొట్టుకుంటున్న

కామాక్షమ్మ సుంకిరవారి మనమడిని చాకలివాడు సాయంత్ర వేళ ఎత్తుకొని బజార్లవెంట త్రిప్పటము గమనించింది. మరునాటి సాయంత్రము గారెలు చేసేటప్పుడు ప్రత్యేకముగా రెండు గారెలను గన్నేరుపప్పులు కలిపి చేసి సిద్ధముగా వాకిట నిలబడి ఎదురు చూస్తున్నది.

సుమారు ఆరుగంటలవేళ- తెల్లటి నుదుటి మీద నల్లటి చాదుచుక్క పెట్టుకొని, దోరమామిడిని మించిన తొక్కు పలు కులతో చూపరులను మురిపిస్తూ చాకలివాని చెయ్యి పట్టుకొని రెండేళ్ల బాలుడు ఆ వీధిన వస్తూ ఉండటము ఆమెకంట పడ్డది.

వెంటనే ఆమె అరుగుమెట్లు దిగి వాకిలి దాటి బాలుని సమీపించి "ఎంత ముద్దుగా ఉన్నావురా బాబూ! ఎత్తుకుంటాను వస్తావా!" అంటూ బలవంతముగా చంకబెట్టుకొన్నది.

చాకలివాడు వద్దంటూనేఉన్నాడు, పిల్లవాడురానని మెలికలు తిరుగుతూనే ఉన్నాడు-ఆమె వేటినీ లక్ష్యపెట్టకుండా తిన్నగా వంటయింటిలోకి వెళ్లి - ప్రత్యేకముగా తీసిపెట్టిన గారెలకొరకు చూసింది. పాపిష్టిపిల్లి కాబోలు దొర్లించిన పళ్ళెము మీదికి దూకినట్లున్నది- ప్రత్యేకంగా తీసి పెట్టిన గారెలు రెండూ గిన్నెలో ఉన్న గారెలతో కలిసిపోయినవి!

మానసికముగా బయలుదేరిన ఆందోళనను ప్రయత్న పూర్వకముగా తగ్గించుకొని...ఆ గిన్నెదుగారెలలోనుండి ఏరిఏరి రెండు గారెలను పిల్లవానిచేత తినిపించి గ్లాసెడు నీళ్లు త్రాగించి 'వెళ్తావా బాబూ!, అంటూ చాకలివానిచేతి కిచ్చింది.

తెల్లవారి ఎండఎక్కినాతల్లి లేవలేదు. కారణ మేమని కొడుకు చేతితో తట్టి లేపపోతే చల్లగా తగిలింది కామాక్షమ్మ దేహము.

ఆందోళనతో వైద్యుని పిలిపించి చూపించాడు.

"ఒక రాత్రివేళ ప్రాణము పోయి ఉంటుంది. ముందుగా తెలిస్తేఏదయినా ప్రయత్నము చేసేవాడిని" అన్నాడు వైద్యుడు.

"ఆమె కేమీ జబ్బులేందే ముందుగా ఎట్లా తెలవను? రాత్రి నాకు భోజనము పెట్టి తాను గారెలు పలహారముచేసి కొన్నది. ఎప్పటివలె లేస్తుందనుకున్నాను" అంటూ కొడుకు కంటతడి పెట్టాడు.